

ядро тих відмінностей, за якими одна етнонаціональна група відрізняється від іншої, і які синтезують у собі своєрідність історичного шляху та перебування у певному природному середовищі на перетині культурно-історичних впливів.

Отже, можна стверджувати, що етносоціокультура характеризує якісний ступінь розвитку етносу, його своєрідну особливість, що зберігається упродовж тривалого історичного часу. Основу її становить історична пам'ять (традиції, мова, звичаї, обряди, побут тощо). Саме тут ядром етнокультури є історичний зв'язок, часова наступність, а для нації та її культури більш важливими є синхронні зв'язки, в яких синтезується історичний досвід. Національна культура більш широка й багатомірна за своїм змістом і включає етнічну як свою складову, що є основою якісної самовизначеності.

Література

1. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. І. Михальченко. – Дрогобич : ВФ „Відродження”, 2004. – 488 с.

2. Цит. за: Шаповал Ю. На вікнах ґрати, на ідеях – ґрати / Ю. Шаповал // День. – 30 серпня 2003. – № 134. – С. 5.

УДК 316.28(043)

Янковський С. В., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології МДУ

ДЕКОНСТРУКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОДІЇ

Припустимо, що економічні закони об'єктивно втілюють дійсність людської угоди (співпраці), реальність очікувань, а також обмеженість ресурсів, у тому числі і знань, інформації, розуміння, сумісного буття.

Прийняття оптимальних економічних рішень потребує ґрунтовних теоретичних засад. Необхідність визначення семантичного універсуму. позначається часовий вимір діяльності і господарювання економічних суб'єктів, їх наслідки для фінансової сфери. Вирізняються суттєві, імовірні, очікувані, непередбачені «події». Так само приховування «подій» має вплив на економічні рішення, визначення строків їх реалізації.

У вітчизняній науці слово «економічний» частіше використовується атрибутивно до системних, функціональних, ситуативних обставин господарювання, а також соціальних, геополітичних, інституціональних процесів. Метою економічної аналітики виступають ефективність, розвиток, удосконалення механізмів, трансформація ресурсів тощо. Утім слід зазначити, що одним із базисних елементів економіки і господарювання є суб'єкт. Когерентний аналіз дозволить визначити належні перспективи його діяльності. Відтак для вітчизняних соціальних, економічних наук і філософії диференціація політичної, економічної, історичної подій постає універсальним напрямком досліджень, у тому числі в контекстах розмежування економічної і політичної діяльності.

Вивчення питання впливу темпоральних факторів на діяльність економічних суб'єктів традиційно визначало один з провідних напрямків теоретичних розробок. У вітчизняних економічних науках вагоме значення мають теоретичні підходи обстоювані Д.М. Кейнсом, А. Маршалом, Р. Коузом, В. Базилевичем, В. Ільїним та іншими науковцями. Утім слід враховувати те, що в існуючій стані наукових розвідок економічна подія є лише імпліцитним змістом економічної теорії.

Історія економічних теорій становить багатовікову традицію. Їх важливість пояснюється не стільки змістовністю, аргументованістю, популярністю ідей, які в них обстоюються, скільки їх впливом на обмін і виробництво. «Les hommes d'action qui se croient parfaitement affranchis des influences doctrinales sont d'ordinaire les esclaves de quelque économiste passé. Les visionnaires influents, qui entendent des voix dans le ciel, distillent des utopies nées quelques années plus tôt dans le cerveau de quelque écrivain de Faculté / Прагматичні особи, які вважають себе абсолютно вільними від будь-яких догм, зазвичай

невільники якогось пройдешнього економіста. Авторитеті передбачення, в яких відчувають глас небес, тереблять утопії, народжені кілька років раніше у голові факультетського писаря», - зазначає Д.М. Кейнс в «Загальній теорії зайнятості, процентних ставок і грошей» [2]. Отже, з метою детального і ясного розуміння, у тому числі і економічної, політичної діяльності, господарювання, організації виробництва та інших видів прагматичної діяльності – завжди слід дістатися до її теоретичного підґрунтя.

Економічні теорії відображають евристичну, а не гносеологічну спрямованість людського розуміння. Вони утворюються множиною якісних суджень. Імовірно це пояснюється тим, що суб'єкт економічної діяльності визначається множиною потреб. Наприклад, цінність політекономії марксизму зумовлюється спроможністю ініціювати інтелектуальні, ідеологічні, політичні дискусії та полеміку навколо певних проблем соціального розвитку, а не здатністю пояснити економічні процеси в індустріальному суспільстві.

Категорії «праці», «попиту», «розподілу», «обміну» базуються на змінності інтерпретацій економічного блага, у той час як економічна подія у дослідженнях сприймається інтуїтивно. Значною мірою таке становище пояснюється наслідком філософських, ідеологічних впливів на методологію економічних наук. Теорії економічного класицизму ґрунтувалися на, сформованій Просвітництвом, філософії національного багатства та процвітання. Гносеологія економічних наук індустріальної доби ґрунтується на теоріях класиків французької (А.Р.Ж. Тюрго, Ж.Б. Сей, Ж. де Сімонді, К.А. де Сен-Симон, Ш. Фур'є) й англійської (А. Сміт, Д. Рікардо, Т. Мальтус, Ж.С. Міль) економічної думки і обґрунтована уявленнями про розвиток індустрії і торгівлі в наслідок технологічного прогресу і соціального поступу. Науковий підхід відділив структуру економіко-політичного поля від очевидних, утім небажаних наслідків індустріалізації європейських суспільств: безробіття, пауперизація, соціальна нерівність, урбанізація. Тому основні мотиви економічного класицизму стосувалися незбалансованості виробництва та кризових явищ перевиробництва. Теоретики запропонували економічне рішення соціальних проблем: «невидима рука» (Сміта), «трагічні передчуття» (Мальтус і Рікардо), «соціалізм» (Сімонді, Сен-Симона, Фур'є, а пізніше Маркс). Такий підхід мав правові (трудове законодавство та загальне виборче право), політичні (парламентарний устрій, партійні системи, аболіціонізм), ідеологічні (лібералізм, консерватизм, соціалізм) наслідки. Друга хвиля індустріалізації сприяла модернізації економічного класицизму, проте більшою мірою це стосувалося методологічних основ і було детерміноване поширенням математичних методів на дослідження економічних явищ.

Один із основних здобутків економічного класицизму, «політична економія», був пов'язаний із формулюванням проблеми перерозподілу. Перерозподіл Блага розглядався ними не з точки зору Справедливості, як велось із Античності і Середньовіччя, а з огляду на безпосередній зв'язок між володінням благом і його перерозподілом. Ідея, що здобуває той, хто потребує та заслуговує, зародилася у 15-16 століттях, за добу Протестантизму, італійського гуманізму, Контрреформації. Володар отримує відповідно до мети панування, підданий – до участі.

Найрадикальніше дану точку зору висловив Н. Макиавеллі у «Господарі», Главі XVI. Про щедроту та ощадливість (*De liberalitate et parsimonia DE LIBERALITATE ET PARSIMONIA*). Щоби запобігти презирства і ненависті слід запобігти щедроті, краще прагнути вважатися заощадливим, аніж внаслідок нездатності утриматися від щедроти уславитися неконтрольованим бажанням являти щедроту, що призведе до необхідності знаходитися у пошуках майна, грошей, чиншу. Тому заощаджувати це одне із основних завдань володаря, щоби у подальшому виконувати свої основні функції панування. Потреби підданих не можна задовольняти за рахунок влади. Роздарювати можна лише те майно, яке тобі не належить. Важливий наслідок гуманістичної теорії влади стала демаркація економічної і політичної діяльності. Перерозподіл матеріальних благ здійснюється самими членами спільноти відповідно до права власності, які не поширюються владу.

Ідея представників класицизму відповідала переконанню у тому, що перерозподіл власності має відповідати природному стану речей. Коли Тюрго та Сміт спирались на сентенцію Вінсена де Гурне: «Laissez faire les hommes, laissez passer les marchandises / Дозвольте людям діяти, дозвольте пересуватися товарам» – то вони уявляли, що економічна діяльність втілює природне прагнення людини до задоволення своїх потреб і бажань. Звідси справедливо, щоби плоди праці належали підприємцю. Сімонді, розвиваючи даний погляд, наголошував, що, оскільки наслідком індустріалізації є надання права підприємцям і накладання обов'язків на робітників, то ймовірно, що підприємець має справу лише з наслідками виробництва. І справедливий перерозподіл потребує врахування прав виробника.

Нарешті, 26 серпня 1789 р. Конституційне зібрання представників французького народу приймають Декларацію прав людини і громадянина [1], яка започатковує основу сучасного розуміння прав і свобод, і наголошують: «Article 17 - La propriété étant un droit inviolable et sacré, nul ne peut en être privé, si ce n'est lorsque la nécessité publique, légalement constatée, l'exige évidemment, et sous la condition d'une juste et préalable indemnité / Стаття 17 – Непохитне і свячене право власності, якого ніхто не може позбавити, як тільки із законно встановлених й певних вимог суспільної необхідності і за умови справедливого і обов'язкового відшкодування».

Компенсувати нездатність влади забезпечити соціальну справедливість мала наслідком індустріальну філантропію. Вона презентована соціалістичними проектами Фур'є, Сен-Симона, Оуена, Маркса. Економічний принцип такої справедливості стосується лише споживання блага, виробництво блага узагальнювалося до ступеня невизначеності, оскільки змішує громадянсько-правовий (задоволення потреб, надання послуг, володіння майном, надбання) і моральний (чеснота, гідність, достойність) сенс блага. Тому економічні події цікавили лише з огляду на зміни станів господарювання, споживчих характеристик індустріально вироблених речей, тобто у сенсі матеріальної (фізичної / речової) складової процесу виробництва. Марксове індустріальне суспільство – це модель соціальної системи, яка здатна стати споживачем власного виробництва, або як писали представники політичної економії радянської школи: виробництво заради виробництва.

Припущення економічної точки зору дозволяло визнати різницю споживчих характеристик речі і її фабрикації. Теорія вартості є позначенням такої відмінності. Кожна річ визначена працею. В ній втілено суспільно-необхідні витрати виробництва (теорія цінності-праці Сміта), бажання, які вона здатна задовольнити (теорія корисної вартості Сея). Оскільки, серед іншого, виробництво позначає тривалість діяльності, то Маркс намагався визначити витрати через часовий вимір праці. Однак не уточнюючи значення технологічного процесу, припускав, що інтенсифікація господарчої діяльності зумовлена технічним прогресом деформувати економічну систему із відповідними соціальними наслідками («занепад капіталізму»). Так само вважалося самозрозумілим фактом, що притаманні виробленим речам якісні характеристики відповідають умінням і навичкам виробника. Утім сьогодні так само видається самозрозумілим фактом, що річ відповідає технологічним можливостям, а не витратам праці. Наприклад, виробництво ГМО-продуктів. Отже припустимо, що наявні якості виробленої речі становлять первинну економічну подію. Звідси цілком імовірно, що вона відображає наступний стан речей: на відміну від природних спільнот суспільство не споживає ресурси, а творить споживання.

Використання вартості речей стосується лише їх якісних характеристик. Тому знання потреб і бажань лише засвідчує фактичну відповідність речей власним корисним якостям, а теорія пояснює об'єктивне значення відношень між вартостями. Таким чином економічна теорія прояснює не самі речі відповідно до природи їх існування, а відношення вартостей, які вимірюються кількісними показниками витрат і ризиків. Утім, обрахувати ризики від виробництва ГМО-продуктів, обчислити екологічні наслідки, оминувши визначення імовірних економічних подій, не можливо. Разом із цим не можливо визначити економічну подію лише як втілення ієрархії потреб, обчислюючи обсяги виробничих витрат і прибутків.

Економічний класицизм диференціює виробництво / підприємництво, робітника / господаря, речі / товар – об'єктивуючи значення господарчої діяльності. Наукові пояснення утверджують об'єктивність економічних процесів. Наприклад таких економічних подій, як криза перевиробництва, зростання виробничих можливостей, творення національних ринків.

Економічна точка зору – це універсальний метод спостереження, засвоює невичерпність ідей, нескінченний потік фактів, безперервність обрахунків, включаючи оцінку потенціалу систем підрахунку і технічних можливостей виміру. Економічні теорії перетворилися на ідеології сподівань й очікувань, які становлять сутність економічних передбачень. Імовірно, що глобальна економіка визначається об'єктивним значенням наступних факторів:

Універсалізм філософії національного багатства та процвітання обмежується нерівністю у використанні ресурсів і рівнів споживання. Одним із важливих наслідків є уведення в економічне передбачення екологічних наслідків господарчої діяльності.

Господарство представляє наслідки глобального розподілу, який економічними чинниками не регулюється, так само як і не перерозподіляється.

Економічний перерозподіл стосується очікуваних і спожитих вартостей, тобто передбачення має враховувати наслідки економічної діяльності політичної влади.

Очікування технологічних стрибків і «привласнення вартостей» у країнах «золотого мільярду»; взаємодія глобальної економіки із некерованими і не модернізованими індустріальними економіками пострадянських олігархій, прибутковими і збалансованими трансформаціями економіками Азії; «пишність» капіталів країн ісламського Сходу; транзитивні економіки Латинської Америки, Східної і Південної Європи становлять економічний універсум людства, який імовірно не керований грошима. Гроші більше не втілюють всесвіт речових вартостей.

Транснаціональні корпорації, світові фінансові інституції, світові стандарти споживання, світовий час, світові гроші, глобальні комунікаційні мережі діють незалежно від геополітичних перерозподілів.

Сучасна освіта не може перебувати в національних кордонах, бо споживання знань і навиків існує в глобальних масштабах.

Нормативно-правові підходи окреслюють простір діяльності суб'єкта економічної діяльності, утім він залишається автономним агентом соціального простору, що проявляє себе у самостійності предметної сфери економічної діяльності.

Політичний контекст складається множиною ціннісних суджень, які утворюють ієрархію переваг. Економічна діяльність визначається вартостями, які перебувають у горизонті економічних подій. Політичні події за своїми наслідками публічні, економічні події можуть розгортатися в офіційному, неформальному, тіньовому секторах.

Література

1. Déclaration des droits de l'Homme et du citoyen de 1789 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до офіційного сайту Міністерства юстиції Французької Республіки: <http://www.textes.justice.gouv.fr/index.php?rubrique=10086&ssrubrique=10087&article=10116>
2. Keynes J.M. Théorie générale de l'emploi, de l'intérêt et de la monnaie (livres IV à VI) [Електронний ресурс] / Keynes J.M. [traduit de l'Anglais par Jean- de Largentaye] – P. 197. – Режим доступу до веб-сайту: <http://pages.infinet.net/sociojmt>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XIV підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

10 січня 2012 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2012

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. –
Маріуполь: МДУ, 2012. – 418 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 2 від 30.11.2011)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.; Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Волошин Ю.О., д.ю.н., проф.; Кіндюк Б.В., д.геогр.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XIV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми вищої школи, питання розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології тощо.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

*Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику*

© Маріупольський державний університет